

Nr 7.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till stödjande av priset å hamphalm och linhalm av 1950 års skörd m. m.

I årets statsverksproposition (IX ht p. 93) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Befrämjande av fröodlingen m. m.: Bidrag till stödjande av priset å hamphalm och linhalm för budgetåret 1951/52 beräkna ett reservationsanslag av 1 665 000 kronor. Prisstödet skulle avse 1950 års skörd.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 2 februari 1951 avlåtten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 56, föreslagit riksdagen att för nämnda ändamål å riksstaten för budgetåret 1951/52 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 715 000 kronor.

Beträffande den närmare utredningen i ärendet får utskottet, i den mån en redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

Sedan början av 1940-talet ha statsmakterna vidtagit olika åtgärder för att stödja odlingen av lin och hampa. Bland de viktigaste av dessa har varit införandet av en prisgaranti för lin- och hamphalm. Avsikten med denna har varit att ge odlarna en viss säkerhet för ett efter särskilda grunder bestämt minimipris per kilogram lin- respektive hamphalm av olika kvalitetsklasser. Om beredningsföretagen icke med inkomsten av försålda produkter kunnat täcka samtliga kostnader, däri inräknat garanterat pris på halmen till odlarna, har statsbidrag utgått till företagen med högst 450 kronor per hektar odlad spånadslin och högst 350 kronor per hektar odlad hampa.

Genom beslut av 1950 års riksdag (prop. nr 142; r. skr. nr 306) anvisades å riksstaten för budgetåret 1950/51 till Befrämjande av fröodlingen m. m.: Bidrag till stödjande av priset å hamphalm och linhalm ett reservationsanslag av 1 665 000 kronor. Beloppet avsåg 1949 års skörd.

Bland annat på grund av att den beviljade garantien för flertalet beredningsverk icke gällde senare skörd än 1949 års tillkallades med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 oktober 1949 sakkunniga för att utreda frågan om fortsatt statligt stöd åt lin- och hampodlingen (1949 års lin- och hamputredning).

I nyssnämnda proposition nr 142/1950 föreslog Kungl. Maj:t att garan-

tien, i avbidan på resultatet av de sakkunnigas arbete, generellt skulle utsträckas att gälla den odling, som kunde komma till stånd under år 1950. Förslaget bifölls av riksdagen.

I skrivelse den 26 september 1950 har *statens jordbruksnämnd* hemställt, att för bidrag till stödjande av priset på hamphalm och linhalm av 1950 års skörd m. m. skall för budgetåret 1951/52 anvisas ett förslagsanslag av 1 715 000 kronor. Framställningen grundar sig på ett till nämnden avgivet, den 23 september 1950 dagtecknat utlåtande av lin- och hamputredningen.

Lin- och hamputredningen anför i nämnda utlåtande inledningsvis, att det belopp, som 1950 års riksdag anvisat till stödjande av priset å hamphalm och linhalm av 1949 års skörd, icke torde komma att förslå för ändamålet. Utredningen räknar med att en brist å omkring 80 000 kronor kommer att föreligga, vilken måste balanseras över till räkenskapsåret 1950/51.

Vad angår stödet till odlingen under år 1950 beräknar utredningen medelsbehovet för stödjande av priset å hamphalm till maximibeloppet per hektar, eller 350 kronor. Då 1950 års hampareal anges till cirka 1 420 hektar, skulle för detta ändamål erfordras ($1\,420 \times 350 =$) i runt tal 500 000 kronor.

Medelsbehovet för stödjande av priset å linhalm är enligt utredningen svårare att uppskatta, eftersom det kommer att påverkas av flera osäkra faktorer. Bland dessa nämnas särskilt skördeutfallet, prisutvecklingen på linfiber samt eventuella löneförhöjningar under räkenskapsåret 1950/51. Under förutsättning av normalskörd samt oförändrade fiberpriser och textilarbetarelöner under hela räkenskapsåret 1/7 1950—30/6 1951 uppskattar utredningen emellertid bidragsbehovet för ifrågavarande ändamål till sammanlagt 1 135 000 kronor. Av detta belopp avses 100 000 kronor för Östra Göta-lands linodlareförening u. p. a. samt 1 035 000 kronor för Mellersta Sveriges linodlareförening u. p. a., Uppsala—Stockholms läns linodlareförening u. p. a., Hälsinglands linodlareförening u. p. a. och Föreningen Norrlandslin u. p. a.

Det totala medelsbehovet för nu angivna ändamål beräknar utredningen sålunda till ($80\,000 + 500\,000 + 1\,135\,000 =$) 1 715 000 kronor.

Slutligen uttalar utredningen, att ifrågavarande medel böra anvisas såsom ett förslagsanslag. Till stöd härför åberopas att de förut nämnda okända faktorerna kunna avsevärt påverka bidragsbehovet. Vidare framhålles, att de nu gällande grunderna för statsstödet endast gälla till och med 1950 års spånadsväxtskörd.

Statens jordbruksnämnd förklarar sig i sin skrivelse kunna godtaga utredningens kostnadsberäkningar. Nämnden delar likaså utredningens åsikt, att anslaget bör uppföras som ett förslagsanslag.

I detta sammanhang torde även få nämnas, att lin- och hamputredningen den 12 januari 1951 avgivit betänkande med förslag till fortsatt stöd åt odlingen av lin och hampa (stencilerat). I detta förordar utredningen, att så-

dant stöd skall utgå även framgent men att grunderna för bestämmande av stödet skola helt omläggas. Över betänkandet ha remissutlåtanden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

Departementschefen har anfört följande.

»Jag har för avsikt att, sedan beredningen av lin- och hamputredningens betänkande avslutats, föreslå Kungl. Maj:t att för årets riksdag framlägga på betänkandet grundade förslag. I den mån stöd till lin- och hampodlingen därvid anses böra utgå även i fortsättningen, torde detta stöd under alla förhållanden böra utformas annorlunda än det hittillsvarande. Frågan om anslag i anledning av prisgarantien för 1950 års odling torde därför böra behandlas fristående från förstnämnda förslag och synes lämpligen kunna upptagas redan nu.

Lin- och hamputredningen samt statens jordbruksnämnd ha i september 1950 uppskattat medelsbehovet för stödjande av 1950 års odling samt för täckande av en brist i medelsanvisningen för innevarande budgetår till sammanlagt 1 715 000 kronor. Samtidigt ha de emellertid framhållit, att de vid denna uppskattning icke kunnat taga hänsyn till vissa då ännu okända faktorer, vilka kunde avsevärt påverka medelsbehovet. Med hänsyn härtill och till att den hittillsvarande garantien endast gäller till och med 1950 års skörd ha de ansett, att medlen böra anvisas i form av förslagsanslag och icke, såsom hittills skett, i form av reservationsanslag. För egen del anser jag dock, att anslagets karaktär av reservationsanslag bör bibehållas även om det därigenom kan bli nödvändigt att sedermera äska tilläggsanslag för ändamålet.

Vad angår frågan om anslagets storlek har, enligt vad jag inhämtat, utvecklingen efter det uppskattningen gjordes ej givit grund för någon säkrare bedömning men ej heller för någon ändring. Uppskattningen torde därför nu böra godtagas.

Jag föreslår alltså, att till Befrämjande av fröodlingen m. m.: Bidrag till stödjande av priset å hamphalm och linhalm skall för budgetåret 1951/52 anvisas ett reservationsanslag å 1 715 000 kronor.»

Utskottet. Såsom anförts i det föregående medgav 1950 års riksdag, att prisgarantien för hamphalm och linhalm, i avvaktan på resultatet av lin- och hamputredningens arbete, skulle få generellt utsträckas att gälla även den odling, som kunde komma till stånd under år 1950. I likhet med departementschefen anser utskottet, att frågan om anslag i anledning av garantien för nämnda odling lämpligen bör upptagas till avgörande oberoende av det förslag om framtida stödåtgärder, som föranledes av utredningens numera avgivna betänkande. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den verkställda uppskattningen av medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål. Då utskottet jämväl i övrigt biträder Kungl. Maj:ts framställning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Befrämjande av fröodlingen m. m.:*
Bidrag till stödjande av priset å hamphalm och lindhalm å
riksstaten för budgetåret 1951/52 under nionde huvudtiteln
anvisa ett reservationsanslag av 1 715 000 kronor.

Stockholm den 5 april 1951.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se under utlåtandet nr 6.